

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

Articulus XI. De restitutione famæ, & honoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

ARTICVLVS VNDECIMVS.

De Restitutione famæ, & honoris.

DE iniustitia in bonis famæ, & honoris est fusè disputatum à num. 308. ad 328. de eisdem gravitate & levitate à n. 311.

383. Quæres primò quomodo sit reparandus honor læsus per contumeliam, aut signa excellentiam alterius imminuentia, & quid si inhonoratio sit occulta citra aliud damnum?

Respondeo primò ad secundum etiam talem resarciendum esse, ita Haulnold. *tract. 2. num. 563.* Lugo contra Molin. *tom. 5. Disput. 46.* quia malè hic supponit ejusmodi inhonoratorem esse malum merè præteritum habens se eo modo, quo passus injustè famam hanc superatâ eam inferens ad nihil tenetur malè inquam supponit: perseverat enim moraliter, quamdiu non satisfat competenter per oppositam contestationem, cujus signum est tristitia de contemptu nostri præterito, nisi satisfat, è contra non tristamur de fama pure præterita.

Respondeo nunc ad primum non sufficere, quod inhonorans familiariter conversetur cum inhonorato, cum quo antea consueverat taliter agere, nisi addantur signa specialia, quia ille communis conversandi modus non fit ad reparandum honorem, sed ut evites scan-

dalum, ac majores declinentur inimicitia, Tambur. *L. 9. in Decalog. c. 3. §. 8.* requiritur ergo ea satisfactio, quæ attentâ gravitate injuriæ, dignitate personæ satisfaciens, consuetudine Patriæ, &c. sufficiat, seu æquet injuriam, Dupliciter autem resarci potest, Primò humili Veniæ petitione ab inhonorante, sic enim maxime honorat læsum, quia se illi submitit. Secundò externâ obsequij declaratione absque petitione veniæ, aut Amicâ salutatione, vel loci honorifici concessione, vel invitatione ad mensam, aut laudatione coram jis, coram quibus est honor læsus: hic secundus modus sufficit in superioribus erga inferiores, quia ab illis facta his inhonoratio est minor, quam è contra, ergo licet inferiores quandoque obligentur ad veniæ petitionem, non tamen superiores. An gravitas culpæ aliquando exigit veniæ petitionem cum genuflexione, est incertum. Negat citatus Tambur. purans hunc modum nimis excedere culpam. Affirmat P. Rosmer in *Opuscul. de jure fol. 490.*

384. Quæres secundò quam debeat præstare restitutionem sine culpa Theologica graviter lædens famam alterius, an sit eadem obligatio restituendi

five

sive crimine vero sive falso proximum infamasti?

Respondeo ad primum teneri non solum ex charitate secundum omnes, quando restitutio fieri potest sine gravi incommodo, sed probabilius etiam ex iustitia titulo quasi rei nempe fame alienae detentae fovendo pravam opinionem in mente alterius exclusam bonam famam, Haunold. num. 552. Laym. Molin. Lugo Less. contra Dicast. cujus sententiae probabilitatem non audet negare Haunold.

Respondeo ad secundum negativè, nam quando falsum crimen imponitur, retractandum est omnibus modis non trahentibus damnum longè gravius infamatione facta: debet igitur dicere, si simplex retractatio non sufficit, se deceptum esse, quod verum est, cum omne peccatum sit deceptio quaedam, dum homo sequendo passionem ab hac decipitur Laym. si sic non proficit, debet dicere, quod proximo fecerit injuriam, aut falsum dixerit, si nec sic, cogitur fateri se menditum (ad hoc non tenetur quando infamans est vir gravis, infamatur verò longè inferior, tunc enim satis est restitutio fame eo modo, quo reparatur ex vero crimine, Tambur. §. 4.) ac tandem etiam juramento firmandum est mendacium factum, dum aliter nequit adferri medela, at dum crimen verum vulgatum est, non ita rigidè fit reparatio, ut mox patebit.

385. Quæres tertio, quomodo restituenda fama læsa propalatione criminis veri? & an etiam apud Authores mediatos, qui acceperunt ab immediatis, coram quibus tu detraxisti?

Respondeo ad primum multipliciter restitui potest primò: dicendo E. g. memini me de Petro hoc dixisse, sed erravi, feci injuriam: male locutus, aut deceptus sum: hæc omnia citra mendacium dici possunt, valeatque communiter apud simplices sed non apud ingeniosos, ut norat Lessius. Secundò probabilius sine mendacio potest dicere se falso dixisse, Sanch. Lib. 3. Moral. c. 6 n. 28. Haunold. num. 560. Amicus Disp. 37. n. 146. contra Cajetan. Sorum, Navarrum, talis enim sermo utpote contra iudicium practicum dictans non esse hic, & nunc hoc crimen revelandum fuit falsus, seu etiam mendax, quatenus, ut explicat Molina Tom. 5. Disp. 44. num. 2. est contrarius veritati, non sermonis, sed vitæ, quæ contrarietas in eo est sita, quod dissentiat à lege DEI, ipse verò ait se aliquando suavisse, ut dicat, quod de tali dixi, ex mea malitia id dixi, & si opus est, etiam juramento firmabo, me ex mea malitia (id est, nequitia propria locutum, qui modus nullum continet mendacium) id dixisse. Tertius modus isque omnino necessarius, si allata Amphibologia non sufficiat, est, si infamans infamatum laudet tamdiu, quamdiu prudentis iudicio sufficiat, ut infamia sit absterfa, ad quod non sufficit laus in materia diversa ab ea, in qua est infamatio (Haunold. num. 561. fatetur sic non restitui famam in materia, in qua quis passus est: credit tamen sinistram opinionem imminui) ergo debet esse in eadem materia, scilicet eum, quem dixisti fornicatum, castè vixisse, Tamb. cum Dian. pag. 3. tract. 5. Resol. 30.

fol. 30. & multis hunc modum, utpote uavem, & pœnitentibus facilem iudicat, quem idcirco cæteris modis præfert etiam pag. 11. Resol. 56. Amicus num. 147.

Respondeo ad secundum, si coram tot revalâsti, ut faciant publicitatem criminis obligaris retractare coram omnibus, ad quos infamatio pervenit etiam per primos Auditores, quia non hi, sed tu, cum jam per te crimen factum sit publicum es causa totius infamationis, uti etiam, quando nondum factum est publicum, si tamen ideo propalâsti uni, aut alteri, ut per eum alijs pareat, tunc enim es causa principalis, alij instrumentalis: seclusâ hâc intentione, & publicitate est distinguendum cum Petro Navar. si primi, seu immediati Auditores prudenter creduntur taciturni, sufficit restitutio coram illis, quia detractionis ab his factæ coram alijs non es causa, si autem sciebas esse loquaces, aut saltem dubitabas de silentio, debes restituere etiam coram cæteris: quia non minus es causa universæ infamationis, ac es causa totius damni ponens ignem cum prævisione secuturi incendij Dicastillo *L. 2. tractatu 2. Dispnt. 12. n. 168. Amicus à n. 140.*

386. Quæres quartò an cum vitæ periculo obligetur detractor restituere famam magni momenti v. g. personæ illustri, aut cum periculo paris, aut majoris infamæ, aut amissionis bonorum fortunæ?

Respondeo primò obligari cum periculo paris, vel paulò majoris infamæ, secùs notabiliter majoris: quia Justitia commutativa, quando agitur de damno æquali, vel parum majori potius

obligat nocentem, quam innocentem, secùs, quando nocens pateretur cum notabili excessu per *num. 379. Unde infert Amicus ex communi num. 173. Prælatum, aut quemvis alium magnæ Authoritatis virum non obligari restituere famam Plebejo cum detrimento suæ famæ, sed sufficere, si hunc laudet in eogenere in quo illud infamavit, vel admittendo in amicabilem conversationem, vel petendo ab eo condonationem; hoc approbat etiam Dicast. dub. 11.*

Respondeo secundò esse obligationem cum jactura bonorum temporalium resarcire infamiam gravem formaliter injustè ablatam, Dicast. dub. 10. n. 219. ex omnium sensu; quia jactura temporalium secluso vitæ periculo est minus malum, quam jactura gravis famæ, sed ex proximè dictis Justitia commutativa obligat ad jacturam parem, vel paulò majorem.

Respondeo tertio infamans tenetur cum vitæ periculo retractare infamiam, quando infamato ex infamia imminet vitæ periculum, ut constat ex Responso primò.

Et licet Sotus, Covarruvias, Rebellus obligent Plebejum cum vitæ periculo reddere famam personæ nobili, quia inquirunt, fama hujus præstat vitæ Plebeij, at rectius negant alij cum Diana *p. 3. tract. 5. Resol. 30. §. Notandum est quinto.* Etsi infamia esset gravissima E. g. de hæresi, crimine læsæ Majestatis; quia vita est bonum Superioris Ordinis, unde adultera etiam infamæ fortis nupta viro nobili, eique supponens prolem illegitimam pro successione majoratus omissis legitimis non tenetur prodere, etsi sciret profuturum per dicenda *n. 601.*

387. Quæ.

387. Quæres quintò quæ causæ excusent à restitutione fama, & honoris? Respondeo ex communi sensu Theologorum tres requiri conditiones, ut sit obligatio restituendi famam, aut honorem. Primò ut honor, aut fama re ipsa sit proximo ablata. Secundò ut sit injustè ablata. Tertiò ut non fuerit alibiunde jam recuperata. Ex his conditionibus.

Infero cessare obligationem restituendi famam primò quando nulla fuit secuta infamia, ut si infamator nullius erat fidei, quod sæpe accidit, vel quia Auditores jam sciebant crimen illud.

Secundò si crimen pro palatum prudenter existimeretur obliteratum; at quando queat præsumi ejusmodi oblivio, difficulter Regula dari potest, lapsum temporis, v. g. ad 20. annorum non posse esse Regulam contra Azor docet Dicast. *dub. 7* dicens, quod senex recordans se in adolescentia falsum crimen imposuisse puellæ; Ex hoc præcisè non possit prudenter concludere criminis oblivionem, sed aliæ circumstantiæ sunt perpendendæ, ut si infamans sæpe de persona infamata sit confabulatus cum iis, coram quibus detraxit, quin ullum signum recordationis advertit: tunc enim prudenter præsumitur oblivio, quæ oblivio si perpensis omnibus sit dubia, est obligatio restituendi.

Tertiò si infamatus condonet prout condonare potest, quando non reducat infamia in alios per *num. 26*.

Quartò si fama ablata sit recuperata per aliam viam E. g. gravium virorum Testimonio, aut infamia vitæ probitate penitus absterfa ab ipso infamato.

Quintò si crimen verum à te injustè revelatum aliâ ratione fiat publicum, stante enim tali publicitate quisque justè loquitur de tali crimine, ergo justè primus non retractat, cum infamiam non retractare, ac eam inducere sint ejusdem rationis, at si crimine falso infamasti, etsi postea publicatus sit per alios, non deobligaris, dummodo spes sit infamiam ablatum iri Dicastill. *Disput. 12. p. 3. dub. 9.*

Sextò si alterum infamasti per modum justæ defensionis, ut si infamatio fuerat necessaria ad infirmandum fidem volentis te infamare, aut falsum contra te testari per *num. 27*.

Septimò si nequeat restitui sine admissione fama longè majoris momenti, aut sine vitæ periculo per *num. 385*.

Octavò excusat justa compensatio, ut si is, quem infamasti te pari modo infamavit, non quod fas sit infamantem reciprocè infamare, hoc enim foret vindicta, sed quod infamans vicissim infamatus non teneatur reparare, si alter nolit restituere, tunc enim potest uti compensatione, nisi longè gravior sit infamia illata à primo infamante.

Nonò quando infamatio fuit propter bonum spirituale infamati, ut si delictum manifestetur Prælato, aut alteri juvare potenti.

Decimò quando dictum tuum erat de se indifferens, sed audientes in partem malam sunt interpretati, unde malitiæ audientium imputandum, uti etiam eorundem levitati, si quis solùm narret audita, & ait se audivisse nihil addendo ex quo faceret credulitatem. Ita Raiffenstuel *Theolog. Moral. tr. 9. Distinct. 6. q. 5. n. 52. & 53*

D d d

APPEN-